

Guide til at undgå ulovligt børnearbejde

Nogle af os håndterer eller forbruger produkter, hvor der er særlig risiko for ulovligt børnearbejde – fx chokolade. Når dette er tilfældet, bør vi som producenter altid kunne sætte teksten "Fri for ulovligt børnearbejde" på produktet, og som forbrugere bør vi altid kræve, at der står "Fri for ulovligt børnearbejde" på de produkter, som vi køber.

Men det sker oftest ikke. Fx fordi produktet ville blive for dyrt, hvis dette skulle kunne garanteres, eller fordi virksomheden ikke véd, hvordan man kan komme frem til at kunne garantere dette.

For at manglende viden om hvordan det er muligt, ikke skal afgøre, om man støtter ulovligt børnearbejde, så har vi lavet denne lille vejledning. Den fungerer for os, og vil også gøre det for andre, forudsat at man som producent er villig til fx at skifte leverandører og leverandørland, og til at betale en højere pris, hvis man vil undgå ulovligt børnearbejde. I den sidste ende er det et spørgsmål om pris, hvis man skal undgå ulovligt børnearbejde.

PS: Ikke alt arbejde, som udføres af børn, er ulovligt. Men det er ulovligt, hvis arbejdet kan skade børnene fysisk eller psykisk, hvis det er farligt, hvis det berøver dem muligheden for samvær med deres forældre, eller hvis det forhindrer deres skolegang. Desuden skal de have en rimelig løn.

Dvs., at kan være OK at hjælpe sin familie eller sin landsby i sin fritid.

Har du input, bemærkninger eller spørgsmål: Giv et ring eller send en mail til Peder Schjødt
Food by Nature ApS, www.foodbynature.org, ps@foodbynature.org, (+45) 2535 1488

Checkliste for strukturelle forhold.

De strukturelle forhold i et land eller et område er indikatorer for *risikoen* for børnearbejde. De *udelukker* ikke børnearbejde, men de siger noget om, hvor agtpågivende vi skal være, for at have handlet med rettidig omhu.

Hvis de strukturelle forhold ikke er på plads i en leverandørs område eller land, så kan det være meget omfattende at sikre sig mod ulovligt børnearbejde. Omvendt så er det selv for en mindre eller mellemstor virksomhed muligt at sikre sig betryggende mod ulovligt børnearbejde, hvis de strukturelle forhold i et leverandør-eller underleverandørland er på plads.

Lovgivningen omkring børnearbejde

- ☐ **Regelsæt:**
Landet skal have en lovgivning, der forbyder børnearbejde.
Aldersgrænsen for *lovligt* arbejde skal minimum være 15 år.
Vi skal som virksomhed have en kopi af loven eller et summary af den fra en troværdig kilde.
- ☐ **Kontrol:**
Der skal være et effektivt tilsynssystem (Arbejdstilsyn el.lign.), der besøger virksomheden minimum én gang hvert eller hvert andet år.
Vi skal som virksomhed have kopi af forordningen el.lign., eller et summary fra en troværdig kilde.
- ☐ **Konsekvens:**
Afsløres en virksomhed i børnearbejde, skal det have en for virksomheden alvorlig konsekvens. Dette kan være en bøde i en størrelse, der vil true virksomhedens overskud eller eksistens, forudsat at der findes et effektivt system til opkrævning af bøder. Eller det kan være en midlertidig lukning af virksomheden.
Vi skal have forordningen, hvor dette angives, eller et summary af den fra en troværdig kilde.

Lovgivningen omkring børn generelt:

Da børnearbejde ofte er resultatet af kulturen omkring og opfattelsen af børn og deres rettigheder, skal vi desuden sikre os følgende:

- ☐ Der skal være en lovgivning vedr. overgreb på børn, det være sig seksuelt, voldeligt, psykisk eller ved frihedsberøvelse. Straf jfr. denne lovgivning skal minimum være på højde med straf for samme forbrydelse i Danmark.
Vi skal have en kopi af loven, eller et summary af den fra en troværdig kilde.
- ☐ Der skal være en lovgivning til beskyttelse af børn og deres rettigheder.
Vi skal have en kopi af loven eller et summary af den fra en troværdig kilde.
- ☐ Der skal være undervisningspligt i 5 år, og undervisningen skal være gratis.
Den skal omfatte både drenge og piger.
Også i praksis skal der være skoler dér, hvor der er behov for det.

Generelt:

- ☐ Har landet en lovgivning mod diskriminering på grundlag af køn, etnicitet, sprog og religion?

Primære fødevarerproduktioner.

Hvordan foregår primærproduktionen af råvaren?

- ☐ På større landbrug med daglejere eller lignende.
- ☐ Hos selvejerbønder hvor ejeren og familien er den vigtigste arbejdskraft.
 - ☐ Hvad er den normale brugsstørrelse?: _____
- ☐ Råvaren indsamles eller plukkes i naturen.
 - ☐ På privatejet jord
 - ☐ På community-eller andet samfundsejet jord
 - ☐ Administreres brugsretten til jorden af de lokale beboere?
 - ☐ Områdets lokale beboere samler/plukker
 - ☐ Også udefra kommende, som fx migrantarbejdere, samler/plukker
- ☐ Kender du den normale årlige indtægt for primærproducenterne?
 - ☐ Er den over eksistensminimum?
- ☐ Er primærproducenterne organiseret i en lokal andelsorganisation?

Produktionsvirksomheder:

- ☐ Er der en lovgivning, der sikrer mindst ét årligt besøg fra fødevarer sundhedsmyndigheder.
- ☐ Er der en lovgivning, der sikrer mindst ét årligt besøg fra arbejdstilsyn eller anden myndighed, der har ansvar for ulovligt børnearbejde.
- ☐ Antal ansatte på virksomheden: _____
- ☐ Har du prøvet at gå fysisk igennem virksomheden for at forstå de forskellige funktioner og opgaver i virksomheden?
- ☐ Har vi navnet på den person, der i praksis styrer ansatte og medhjælpere i produktionen?
- ☐ Hvilken person oplyser virksomheden selv, der har det formelle ansvar for, om der forekommer børnearbejde?
- ☐ Har *du* tillid til, at der ikke foregår ulovligt børnearbejde?
- ☐ Virksomheden skal udstede en due diligence erklæring om, at der ikke udføres børnearbejde. Erklæringen skal være underskrevet af den juridisk ansvarlige person, samt af den person, der i praksis har kontrollen med at dette overholdes.
- ☐ Vi eller vores repræsentanter besøger virksomheden minimum én gang årligt.
- ☐ Informationer skal opdateres og due diligence erklæringer fornys hvert år. Sker det?

For virksomheder med 50 eller flere ansatte:

- ☐ Virksomheden skal have en effektiv egenkontrol
Adgangen til virksomheden skal være overskuelig/transparent, og fysisk begrænset, optimalt med hegn og/eller mur omkring.
En vagt skal kontrollere det nationale foto id-kort (Inklusive alder) eller pas på alle personer, der får adgang til virksomheden.
Er der dit indtryk, at egenkontrollen er tilstrækkelig god til, at man har fuldt check på, hvem der kommer ind på virksomheden?

Bundlinjen:

Som nævnt er det ikke i sig selv en garanti mod ulovligt børnearbejde, at man kan svare på spørgsmålene. Men indtil man kan svare på dem, så har man som virksomhed ikke meget grundlag for at kunne bedømme risikoen for, om man medvirker til ulovligt børnearbejde.

Det ville selvfølgelig være lettere, hvis der findes en certificeringsordning, der garanterer mod ulovligt arbejde, men det gør der ikke endnu – og slet ikke én, der fritager en producent for ansvar.

Spørgeskemaet giver også mulighed for at afklare med sig selv, om man har overvejet risikoen tilstrækkeligt grundigt, og det kan være et vigtigt værktøj til at have udvist rettidig omhu.